List 25. Tečaj XLV.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 22. junija 1887.

Obseg: Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886. — Notranja uprava konjskim hlevom. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor gospoda poslanca Kluna v državnem zboru 10. t. m. Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886

dné 26. maja 1887.

Letošnji občni zbor je bil izredno dobro obiskan, kar kaže, da so se kranjski kmetovalci pričeli brigati za zavod, ki jim ima biti najvažnejši v deželi. Navzoči je bilo nad sto članov, in z veseljem konstatujemo, da so vse gorenjske in notranjske podružnice poslale zastopnike svoje. Žalibog sta bili zastopani izmed dolenjskih podružnic samo krška in zatiška.

S svojim pohodom počastili so občni zbor gg. deželni predsednik baron Winkler, c. kr. vladni sovetnik J. Dralka, vsi gg. deželni odborniki in mnogo č. gospodov duhovnikov.

Zborovanje se je pričelo točno ob 9. uri dopoludne.

Predsednik grof Thurn otvori zborovanje in pozdravi vladne zastopnike, najprvo g. deželnega predsednika, in se zahvali društvenikom za izredno veliko udeležbo. Spominja se potem lani umrlih udov, ti so: Anton Wester, župan v Bledu; Janez Kavčič, posestnik na Razdrtem; Anton Janzekovič, zdravnik na Vrhniki; Janez Perles, pivovar v Ljubljani; dr. Fran Schiffer, c. kr. zdravstveni svetnik v Ljubljani in Josip Majer, graščak v Loži, ter nasvetuje, da zbor tem pridnim gospodarjem in možem, unetim za prospeh kmetijstva v znamenje, sožalovanja vstane s sedežev. (Zgodi se.) C. kr. kmetijska družba kranjska pridobila si je zadnji čas jako mnogo prijateljev mej kmetovalci kranjske dežele. To kažejo, pravi predsednik, pač številke, ki glasno govore, kako se množi od leta do leta število društvenikov. Leta 1883. bilo je 436 udov; 1884. leta 568 udov; 1885. leta 599 udov; 1886. leta 696 udov; letos pa bode naraslo število že na **800**. To očitno dokazuje, da se prebivalstvo vedno bolj zanima za kmetijske reči in da vidi, da se le z druženimi močmi more kaj koristnega in uspešnega doseči. Predsednik nadalje opominja, da se je v Ljubljani osnovala mlekarska zadruga, katera ima veliko važnost za konsumenta in producenta. Ljubljana ima sedaj na razpolaganje dobrega, zdravega mleka, surovega masla in sira po primerni ceni. Posebnih zaslug si je pri tem pridobil ravnatelj in član centralnega odbora, veleposestnik gospod Fran Povše. Želeti je, da bi to podjetje vsi krogi podpirali najiskreneje.

Nadalje naznanja predsednik, da se je deželna sadjarska in vinarska šola preselila sè Slapa v Grm. V tej šoli se bode več ali manj poučevalo v vseh raznih strokah kmetijstva. Želeti bi pač bilo, da bi to šolo, katero vzdržuje dežela, podpira pa država, prav številno obiskavali kranjski kmetski mladeniči z Gorenjske, Notranjske in Dolenjske. Istina je pač, da kranjski kmetovalec težko izhaja, da nosi prevelika bremena, a drugače zopet ni tajiti, da slabo gospodarjenje gotovo sodeluje, da je stanje kmetijskega stanu tako žalostno. Odgoja v strokovnih učilnicah utegne te gotovo žalostne odnošaje le popraviti. Lansko leto je pokazalo, koliko je pridobiti dohodkov s sadjarstvom, in ugodni uspeh lanskega leta naj bi naduševal kmetovalce, da bi sadjarstvu naklonili še večjo pozornost. Sestavila se je 1886. leta tudi komisija za pogozdovanje Krasa. Komisija ima nalogo, določiti prostore, kateri se bodo pogozdili, zmerom pa mora paziti tudi na to, da se kmetovalcem ohranijo potrebni pašniki, da morejo svojo živino prerediti. Na prošnjo c. kr. kmetijske družbe centralnega odbora dovolil je deželni zbor potrebno podporo za živinske razstave v Bohinji in Metliki, kar hvaležno omenja predsednik.

Deželni predsednik baron Winkler pozdravlja prav srčno občni zbor kmetijske družbe, katera hoče delovati v prospeh vseh strok kmetijstva. Gotovo da pričakuje podpore c. kr. vlade pri svojem delovanji, in gotovo ji bo podpora tudi obilna naklonjena.

Tajnik Pirc poroča, da so imenovale c. kr. kmetijske družbe v Brnu, Trstu, Roveretu, Gorici, Celovcu, Gradcu, na Dunaji, v Opavi in Levovu za zastopnika pri občnem zboru gospoda grofa Thurna, c. kr. kmetijska družba v Solnogradu pa gospoda Jos. Fr. Seuniga.

Tajnik g. Gustav Pirc poroča o delovanji centralnega odbora kmetijske družbe. (Poročilo se je doposlalo gg. udom uže s številko 9. „Kmetovalca.") Tajnikovo poročilo se odobri.

Društveni tajnik g. Pirc potem poroča o konečnem društvenem računu za l. 1886. Dohodkov je bilo 7346 gl. 58 kr., in razen 608 gld. 20 kr., ki so ostali v blagajnici, bilo je vse drugo izdano za troške.

Inventar in ob enem bilanca društvenega imenja kaže konci leta 1886. premoženja 34.488 gld. 16 kr. Če se primerja k aktivnemu premoženju prejšnjega leta 35.069 gld. 30 kr., kaže se, da se je zmanjšalo za 581 gld. 14 kr. Zmanšanje je nastalo, ker so pali kurzi za 83 gld., ker se je odpisalo inventarne vrednosti 260 gld. 87 kr., in ker je glavni odbor plačal v l. 1886. tisek „Kmetovalca" za l. 1885 in 1886. Izkaz aktivnega premoženja za l. 1886 je tedaj: 1.) Inventarijalne vrednosti 33.802 gld. 54 kr.; 2.) aktivnih ostankov je 77 gld. 42 kr. in 3.) gotovine 608 gld. 16., skupaj torej 34.488 gld. 16 kr.

Proračun za l. 1888 kaže 4213 gld. dohodkov in stroškov. Računski sklep za l. 1886 o državnih podporah, katere je oskrboval glavni odbor kmetijske družbe, kaže, da se je od 9232 gld. 52 kr., katere je ministerstvo podelilo za razne podpore, porabilo vse, razen 780 gld. 4 kr.

Pri obravnavi o raznih računskih sklepih oglasi se g. Zelen in opominja, da je že l. 1884. on svetoval, naj se plemenska živina ne prodaja več po dražbi, nego razdeli mej umne kmetovalce in živinorejce. Čudi se torej, da se njegov predlog ni zvršil. Deželni poslanec g. notar Krsnik izjavlja, da je bil pri dotičnem občnem zboru, vzprejel se je pa predlog g. Zelena le kot resolucija, ne kot določno stavljen predlog.

Društveni tajnik Pirc naglaša, da se plemenska živina, katera se kupuje s podporami, ki jih daje kmetijsko ministerstvo, primeroma drago kupuje na Štajerskem, kajti kupuje se že premovana živina, katero je posestnik zavezan vsaj eno leto imeti za se, sicer pa, ako jo proda, vrniti dobljeno premijo. In premijo mora plačati seveda kupovalec, to je kmetijska družba. Zato velja plemenska goved na Štajerskem najmanje po 150 do 160 gld., kar je pa vendar še ceneje, nego v Švici, kjer je živina po 300 do 400 gld. Po naročilu kmetijskega ministerstva izkliče se kupljena živina za polovico cene na dražbi, in seveda, kdor več ponudi, ta jo dobi. Da bi se bil storil kak sklep, naj se deli s subvencijskimi denarji nakupljena živina zastonj, to govorniku pač ni znano, sploh pa je določilo ministerstvo dražbo, in pri tem bode moralo ostati. G. Schrei izraža željo, naj bi se nakupovale le telice. Potem se odobri računski sklep in proračun.

Vrše se volitve. Gospod predsednik imenuje za skrutinatorja gospoda dr. K. Bleiweisa viteza Trsteniškega in Adolfa Muleja, župana v Logatcu.

(Dalje prihodnjič.)

Notranja uprava konjskim hlevom.

Tla posameznih staj naj bodo narejena ali iz trdo žgane opeke (postavljene po koncu) ali pa iz lesa. Tla iz količev lesenih, namočenih v katranu (teru) ter po loženih v asfalt, so zelo dobra, ko bi ne bila tako draga. Tla iz trdih ali macesnovih plohov priporočajo, morajo pa imeti raze (špranje), skozi katere se odteka gnojnica v votli prostor pod njimi. Ta prostor mora imeti neprodorna tla. Lesena tla naj se večkrat namažejo s katranom ter naj bodo sploh snažna. Kadar se pa ploh sploh napije gnojnice, nadomesti naj se z drugim. S takimi tlemi prihrani se nastila, vzdrževati jih pa v dobrem stanu je drago. Ako se konjem malo nastilja, morajo biti tla gladka, ker ob grčah se konj lahko do škode oguli.

Gledé tál, ki so narejena iz opeke, postavljene po koncu, paziti je posebno, kakšna je opeka. Ako opeka ni dovolj gosta in dosti močno žgana, razdrobi se kmalu in se nasrka gnojnice. Z gnojnico napojena opeka dela škodljiv zrak v hlevu.

Tla iz teptane ilovice se kmalu pokvarijo in le tedaj trajajo dlje časa, ako se s peskom posujejo 10 do 12 ⁄m na debelo.

Stajna tla naj le toliko visijo, da se gotovo odteče gnojnica, t. j. za celo dolgost staje zadostuje kake 3 do 5 centimetrov.

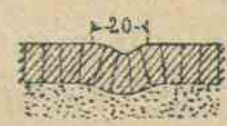

Pod. 1.

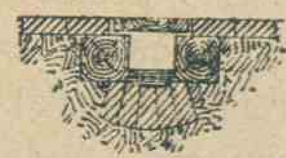

Pod. 2.

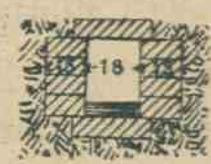

Pod. 3.

Za odtakanje gnojnice služijo jarki, ki so za stajami. Odprti jarki (glej pod. 1.) so posebno tedaj dobri, ako je dosti vode za splakovanje na razpolaganje, drugače so boljši zaprti jarki (glej pod. 2.). Vsegdar naj se pa krovni plohi, ki naj bodo spodaj namazani s katranom, dajo lahko odzdigati. Iz teh jarkov naj se gnojnica staka v zbiralne jarke, ki so večji (glej pod 3.), in od tam v neprodorne gnojnične jame. Tam, kjer stopa jarek iz hleva na plano, ali predno se končuje pred gnojnično jamo, naj ima zatvornico (glej pod 4. in 5.). Zatvornica brani prepihu in smradu, ki se dela v gnojnični jami, v hlev. Bogati posestniki delajo jarke tudi iz železa (glej pod. 6.).

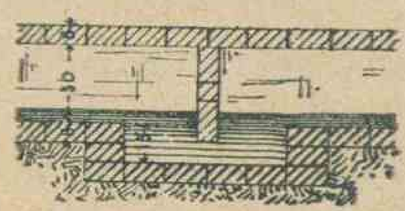

Pod 4.

Pod. 5.

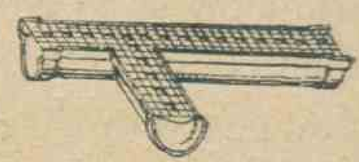

Pod. 6.

Strop konjskim hlevom je najboljši obokan. Obok postavi se ali na pase ali pa manjšim hlevom na že-

leznične šine. V velikih hlevih rabijo se železne traverze. Da ni treba vzeti premočnih in zato dragih traverz, podpro se s kamenitimi ali železnimi stebri.

Vrata konjskih hlevov naj se dobro zapirajo in se vedno venkaj odpirajo. Proč molečih kljuk naj ne imajo, in ključalnice naj bodo vdelane v les (glej pod. 7.). Priporočati je vrata, katerih zgornja polovica se daje zase odpirati. Ob hudi vročini taka vrata dobro služijo za prezračevanje. Vrata naj bodo dosti visoka in široka, pragi naj pa ne bodo nad 6 do 10 centimetrov visoki, da se konji ne zadevajo in tako poškodujejo. Za shrambe vozovom, ki imajo velika vrata, boljša so taka vrata, ki se ne odpirajo kakor navadna, ampak ki se tje in sem po kolesih pomikajo. Podoba 8. kaže vrata na kolesih in šinah. Takih vrat ne more kvariti veter.

Pod. 7.

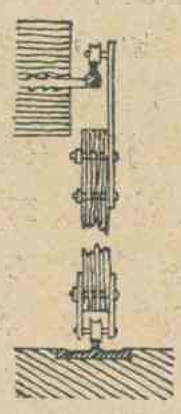

Pod. 8.

V konjskih hlevih bodi v obče toliko svetlobe, kolikor je mora biti v stanovanjih. Okna naj bodo tako narejena, da svetloba ne pada naravnost konju v oči, torej ne smejo biti okna vštric konjevi glavi in ne preveč pri tleh. Tudi zarad prepiha je dati oknom pravo mesto. Slepe (obrušene) šipe so za konjske hleve posebno dobre. Tudi bolj temno barvane stene so za zdravje konjevih oči boljše kot pa prav živo pobeljene.

Zarad potrebnega prezračevanja priporočajo se okna z lesenim ali še bolje z železnim okvirom (glej pod. 9. in 10.), kateri se suče okoli vodoravne osi. Tako okno da se po potrebi bolj ali manj odpreti.

Za prezračevanje služijo odprtine, ki se zapirajo s preprostimi vratci ali pa s prezračevalnimi rozetami (glej pod. 11.). Te odprtine odvajajo zrak naravnost na plano (glej pod. V. priloženega načrta) *) ali pa skozi streho po prezračevalnih ceveh (glej pod. VI.).*)

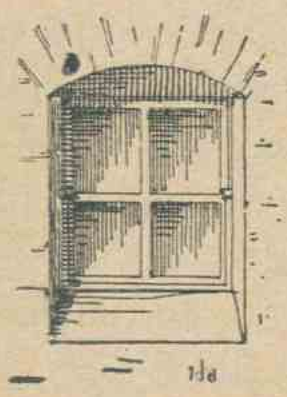

Pod. 9.

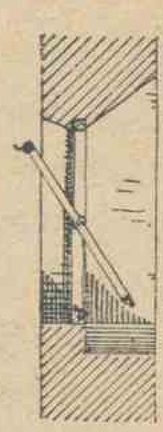

Pod. 10.

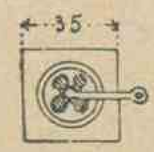

Pod. 11.

Bodi si prezračevanje tako ali tako, vsegdar naj se dobro vrši prezračevanje, vendar naj pa nastali prepih ne nadleguje konj. Prezračevalne naprave naj bodo ob enem tako urejene, da izpuhtela voda ne zmrzuje po zimi v njih, pa da tudi v hlev ne kapa na konje.

(Konec prihodnjič.)

*) V 23. številki „Novic“.

Gospodarske novice.

* **Plemensko goved muricedolske pasme,** nakupljeno z državno podporo, kupili so na javni dražbi 26. maja v Ljubljani naslednji gospodarji: Andrej Petelin v Kamenjah, Vincenc Ogorelec v Škofljici, Janez Lackner v Mozelju, Bernard Kovačič v Sodražici, Anton Zajec v Potoku, Janez Adamič na Blatu, Jos. Fr. Seunig na Bokalcah, Franjo Grdadovnik v Logatcu, Tomaž Tolazzi v Logatcu. Enega bika kupila je tudi podružnica senožeška.

* **„Land- und Forstwirtschaftliche Unterrichts-Zeitung“** se zove list, katerega je začelo letos izdavati c. kr. kmetijsko ministerstvo. List bode izšel vsako leto po štirikrat v nedoločenih obrokih ter stoji 4 gld. na leto. Vsebina listu bodo ministerstva uradne objave gledé kmetijskega pouka, članki o organizaciji kmetijskega pouka in sploh razprave gledé tega pouka. List, kojega prvo številko smo uže prejeli, urejuje Fr. vitez Zimmermauer, c. kr. ministerijalen koncipist.

* **Kupčija s pšenico.** Iz Chicaga v Ameriki poročajo, da je neka zadruga nakupila 40 milijonov bushelov (1 bushel = 36·25 l.) pšenice. Ta zadruga ima neki tudi uže v svoji lasti vso pšenico iz St. Louis, Toledo, San-Francisco in Novega Jorka ter skoraj gotovo polovico pšenice, kar je je v Liverpoolu. — To je vse nasledek rastočega kapitalizma, ki skuša s špekulacijami delati ceno uže vsem rečem. Umetnega podraženja pšenice je torej tudi pri nas nadejati se, ker so naše žitne cene zavisne od ameriških. Ako se pa ta špekulacija ne bode obnesla, no, potem bode pa skoraj gotovo ucenila se pšenica.

* **Umrl je 9. t. m. gospod Leopold Dekleva,** posestnik v Bujah pri Košani. Pokojnik, ki je bil preko dvajset let ud c. kr. kmetijske družbe, bil je vzoren kmetovalec, zlasti vnet sadjar. Kmetijska družba odlikovala ga je večkrat za njegovo napredno delovanje, in v priznanje svojih zaslug v obče bil je odlikovan s srebrnim križcem za zasluge.

Gospodarske izkušnje.

* **Zdravilo zoper drisko pri teletih.** Pri teletih je driska ena najpogostejših bolezni. Živinozdravniške knjige ne vedó priporočati vspešnega zdravila ter svetujejo, tako tele zaklati, dokler je še pri mesu. Tudi jaz sem uže storil tako pri lepem velikem teletu in v želodcu našli smo veliko sirasto kepo, ki je bila trda kot kamen. Letos pripetila se mi je enaka pri manji, koj po rojstvu klavrni telici. Ko sem jo hotel dati zaklati, da bi vsaj kožo rešil, svetuje mi skušen sosed, naj telici dajem nekoliko dni po $^1/_8$ litra zavretega

vina z vsemi dišavami, kakor se pripravlja za ljudi. To storim in tele je kmalu okrevalo, posebno pa se je ojačilo in jelo slasto jesti, ko sem mu dal nekolikokrat še stolčenega encijana na vinu, ki je bilo deloma zmešano z vodo. — Telico dal bi bil pred 4 tedni rad za 3 gold., danes pa je ne dam za 20 gold.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

59.

Črni gozd in njega velikani.

Število šilastega drevja ni veliko, v vsem ga utegne biti do 500 vrst, ali zato se ono širi tu in tam v nepreglednih gozdih. Šilasto drevje raste zadružno, ter je zelo neznosljivo, ne trpí med seboj tujca. Šilasto drevje se je vrlo zgodaj pojavilo na zemlji, in dolgo dobo je zgolj ono kraljevalo. Dokaj kesnejše se je pojavilo pernato drevje, ali dan danes ima uže velike prostore v svoji oblasti. Hladni kraji so dan danes prava domovina šilovja. Čim bolj se bližamo toplim krajem, tem bolje se pozgublja šilovje. V tropskih krajih bi ga niti ne dobili, da ni tam visokega gorovja, katero mu ugaja. Gorostasnemu razvoju šilovja najbolje ugaja zmerni pas, in zato so se tu razvili največi gorostasi.

Med evropskim šilovjem ponaša se najbolje naša jela. Stare jele dosegajo več potov višino 60 $^{m}/$, pa tudi več. Göppert je vedel v Šlezki za jelo, ki je bila 73 $^{m}/$ visoka. Po českih gozdih se še nahajajo visoke jele. Najviša jela, ki so jo tam dobili, imela je 10 $^{m}/$ v obsegu. Da taki gorostasi učakajo visoko starost, jasno nam je po tem, ker jela še le v tridesetem ali štiridesetem letu začne cvesti. Na Hrvatskem se tudi nahajajo visoke jele, največe pri Prabrodu in Jasenku, stari utegnete biti okolo 500 let. Tu se nahaja tudi še mnogo jel, ki so stare po 350—400 let, vse so zdrave, ter merijo v premeru po 110—140 $^{c}/_{m}$, in visoke so po 30 do 40 $^{m}/$.

Koliko visoko se more potegniti bor, ne vemo, tega pa zato ne, ker se borovina mnogo upotrebljuje, zato se ne varuje, ampak prezgodaj seka. Eden bor v državnem gozdu pri Liegnitzu velé, da je 31 $^{m}/$ visok. Na Hrvatskem se nahajajo najkrasnejši borovi v okrožju Otoškem med Vrhovino in Babinim potokom. Zvečine so to črni borovi, ki so jih prej kot ne Francozi posadili. Stari so po 75 let, v premeru imajo po 80 $^{c}/_{m}$, in visoki so po 16 $^{m}/$.

Smereke se dobé stare po 600—700 let. Zvečine se te starke nahajajo uže osamljene; skrbno jih čuvajo kot žive priče davne prešlosti. Take gorostasice dosegajo ogromno višino. Na posebnem glasu je ena smereka pri Frankensteinu na Šleskem. Na Hrvatskem v Črni Dragi se nahajajo krasne smereke po 46 $^{m}/$ visoke, in v premeru imajo po 110 $^{c}/_{m}$.

Najgorostasnejši mecesni se nahajajo v Alpah, vzlasti v Walisu. Visoki so po 50—60 $^{m}/$, in v premeru imajo po 1 $^{m}/$.

Najkrasnejše šilasto drevo v južni Evropi je cipresa. Raste počasi, živí dolgo, ali pri vsem tem ni kaj prida debela. Najglasovitejše ciprese so na Sveti Gori, na dvorišču samostana Haja-Leona. Griesebach sodi, da so po 1000 let stare, in to je verojetno. Pripovedka trdi, da so jih zasadili 359. l., ko so samostan pozidali. V višini enega metra imajo ta drevesa v obsegu 4—5 $^{m}/$. Pri Somni na Lombardskem stojí cipresa o kateri velé, da je starejša od onih na Sveti Gori. Ko je Napoleon I. ondi cesto delal, dal je pot zaviti, samo da je obvaroval gorostasno cipreso.

Šilovje, ki raste po Aziji, ne dosega višine, ki jo ima v Evropi, ali zato so mu debla mnogo debelejša. Tako so uže od nekdaj na glasu cedre libanonske zaradi ogromne svoje debeline. O najstarejših deblih zatrjujejo, da imajo po 12—15 $^{m}/$ v obsegu. Po ogromnih deblih sodeč računa Hooker, da najčvrstejše cedre libanonske utegnejo biti stare po 2500 let. Na Himalaji raste libanonski cedri vrlo sorodna vrsta, ki tudi ni dosti šibkejša. Stolička omenja, da je tam videl drevesa, ki niso bila visoka več kot 50 $^{m}/$, ali so zato imela v obsegu po 12 $^{m}/$. Visoki bor (Pinnus excelsa), ki je po Aziji jako razširjen, ter je v najbližem sorodstvu s severo-ameriškim gorostasnim belim borom, tudi navadno nima več kot po 50 $^{m}/$ višine. Po Japonskem rastejo neke vrste jel, ki tudi niso več kot po 50 $^{m}/$ visoke. V tropskih krajih azijskih po bregovih raste ena vrsta tis, ki so tudi po 50 $^{m}/$ visoke.

Tisa je na glasu zaradi izredne svoje čvrstosti. To rudečkasto drevo je trdo in raste zeló počasi. Göppert omenja, da je na Šleskem na več mestih v dolinah in na višinah opazoval dalj časa, koliko se tisa potegne in koliko podebelí, ter je zapazil, da se v enem letu ne poredí več kot za eno pariško črto, in toliko debeljenje vrší se samo v prvih 150 let, pozneje peša. Prav to so opazovali tudi na Angleškem. Na cerkvenem dvoru v Braburnu v Kentu, pa v Fotheringallu na Škotskem, stojé tise, ki imajo 58—60′ v obsegu, in po 2800—3000 kolobarjev. Ena najčvrstejših tis, ki rastejo na Nemškem, bila bi ona, ki stojí na Šleskem, na tako nazivanem Fürstensteiner-Grundu, in ima v obsegu 7′, pa ona pri Somsdorfu, ki ima v obsega 12½′. Stari ste nad 500 let.

Po hrvatskih gozdih tudi gine tisa. Najlepše tise se nahajajo dan danes na onem obronku Rišnjaka, ki se spušča k izviru Kolpe, in potem okolo Prezida. Cerkev prezidska je pokrita s tisovimi deskami, in parobki posekanih tis se še vidijo v okolici prezidski. Ti parobki imajo v premeru po 80 $^{c}/_{m}$, toraj so imela debla v obsegu nekako po 7½′. Pri Čabru stojí tisa, ki ima 5′ v obsegu.

Vse te popisane vrste zaostajajo v svoji višini za šilastim drevjem, ki raste po Avstraliji in obližnjem otočju. Norfolkska jela, ki raste na otoku enakega imena, ima po 12 $^{m}/$ v obsegu, in višine po 70 $^{m}/$. Aravkarije, ki rastejo po vzhodni obali avstralski, niso tako visoke, ali se vendar še posilijo do višine 50 $^{m}/$. Na Novi Zelan-

diji je več vrst šilovja, ki dosega višino 60—65 m/. Do iste višine gredó tudi glasovite damare. Igle jim niso ozke in bodičaste, nego bolj plošnjate. Iz tega drevesa teče v veliki množini nekaka smola, kateri velé kopal. To smolo vozijo na trg, iz nje napravljajo razne lake, iz lepših in trših kosov pa izdelujejo lepotičja, kakor iz jantarja, in dosti potov se taki izdelki prodajajo za jantarske.

Prav ta rod aravkarij, ki se je v Avstraliji razvil do gorostasne veličine, nahajamo tudi v južni Ameriki, in tudi v gorostasnih oblikah. Ena brazilijanska aravkarija, ki raste severno od Rio Janeira, gré do višine 65 m/. Druga vrsta (Araucaria imbricata), je še gorostasnejša. Humboldt omenja, da se potegne do višine 70—80 m/. Ona raste po čilskih obronkih And, pa v gorenjem in dolenjem predelu zahodne Patagonije. To drevo ima veliko važnost, z njegovim semenom se hranijo ljudje. Češarki na tem drevesu zrastejo tako veliki, kakor je otročja glava, in v vsakem češarku je po 200—300 zrn, ki so dobra za jed. En češark na dan zadostuje najhujšemu požeruhu. Aravkarija je uže več potov obvarovala lakote ondotne stanovnike. Po južnih zaveznih državah in po mehikanskih visočinah raste mehikanska cipresa, ki z debelino svojega debla vse prejšnje vrste daleč nadkriluje. Najglasovitejša mehikanska cipresa nahaja se pri mestu Oaxaca. V obsegu meri 37 m/, višine pa nima več kot 40 m/. Tega gorostasnega drevesa je omenil uže Ferdinand Cortez, ki se je s svojo malo četo nastanil pod njegovo senco. Domačini spoštujejo to drevo kot posebno svetinjo. Enakih gorostasov z deblom 30 m/ v obsegu je ondi še več.

Še više in gorostasnejše šilasto drevje pa nahajamo v severni Ameriki. Douglasov bor v dolovih Rocky Mountains in okolo reke Kolumbije ima po 15 m/ v obsegu, in visoko je po 70 m/. Po zahodnih obronkih tiste gore raste še drug bor, ki ima v obsegu po 14 m/, in visok je po 94 m/; prve veje nastavi še le v višini 60 m/. Beli ali Wheymouthov bor, ki raste po severnih zaveznih državah okolo Misisipija in okolo Kolumbije, ima navadno po 50—60 m/ višine, pa tudi po 82 m/ in še več. Gorenja Kalifornija ima veliko množino največih gorostasov. Tu se nahajajo borovi po 72 m/ visoki, in po 9 m/ v obsegu široki.

Prav tako visoke so tudi nekatere vrste kalifornijskih smerek. Kalifornijska cipresa se potegne do 100 m/ višine, in dolgo so bili te misli, da ona je najviše drevo na zemlji, dokler niso v drugi polovici našega stoletja odkrili v Ameriki še večih gorostasov. Od tega drevesa imajo v peterburškem muzeju en prerez, ki ima v premeru 110 c/m, in na njem se dadó dobro prešteti kolobarji 1088 let. Velika je to redkost, ker so tisočletna drevesa navadno v sredi otla.

(Dalje prihodnjič.)

Govor gosp. poslanca Kluna

v državnem zboru 10. t. m.

(Dalje.)

Ko so se vrli Tirolci branili skleniti deželno šolsko postavo po ukusu prejšnje vlade, takoj je prišla naučna uprava z naredbo, s katero se je začasno vredilo šolstvo na Tirolskem. Ko pa se je še bolj upiral tržaški mestni zbor kot deželni zbor, ni se vladi zdelo potrebno, da uporabi svojo upravno pravico. (Čujte! na desnici.) Zakaj tega ni storila, ne vem; pride mi pa na misel izrek modrega belgijskega kralja Leopolda, ki je priporočil svojemu sinu, naj posebno skrbi za to, da bo prav storil svojim nasprotnikom, ker mu njegovi prijatelji tako ne bodo delali sitnosti. (Prav dobro! na desnici.) Tako je tudi tedanja vlada imela toliko poguma, da je rodoljubnim in cesarju zvestim Tirolcem vsilila šolsko naredbo, ker je vedela, da s tem ne bo omajala njihove zvestobe do cesarja in države. (Pohvala na desnici.) Poguma pa ni imela, da bi enako storila pri italijanskem mestnem zboru v Trstu, ker ga ni hotela vznemirjati. (Pohvala na desnici.)

Jasno je, da je ta slabost vlade tržaškim mogotcem dala še več predrznosti in poguma. Zato se pa tudi ne moremo čuditi, da so na slovenski zemlji v določenem redu ustanovili italijanske ljudske šole in z italijanskimi učitelji in njihovemu ukusu primernimi knjigami v šolskih knjižnicah razširjali svoje mišljenje med slovensko mladino. Ker ravno v šolah se najbolj gojí in pospešuje nerodoljubni duh. To nam dokazuje žalostna prikazen, da postanejo otroci dobrih, rodoljubnih italijanskih, in otroci nemških in slovenskih starišev najhujši irredentisti. Vresničuje se stari izrek, da so renegati (odpadniki) vedno hujši, kakor pravi Turki. (Prav res! na desnisi.)

Kako velika je predrznost tržaškega mestnega zbora, in kako malo poguma je imela prejšnja vlada, spoznate po tem, da je za zemljepisje v mestni gimnaziji visel zemljevid, na katerem je bilo mesto tržaško z okolico narisano kot del kraljestva italijanskega (čujte, čujte! na desnici), in vlada več časa ni imela toliko poguma, da bi odstranila oni zemljevid. (Čujte, čujte! na desnici.)

Pa kaj je nam treba segati tako daleč nazaj? Nismo li v zadnjem času doživeli slučaj, ki priča o samozavesti tržaškega zbora in je bil nedavno predmet interpelaciji? Večkrat smo se pritoževali, da južne dežele nimajo obrtne šole; konečno nam naznani gospod naučni minister, da se bo taka šola ustanovila v Trstu. Pozdravili smo to sporočilo z odkritosrčnim veseljem, posebno pa, ker je gospod minister v budgetnem odseku odgovoril na vprašanje nekega spoštovanega zastopnika, da se bo v tej šoli lahko učila tudi slovenska mladina. Toda oglasi se takoj tržaški mestni zbor in izjavi, da ne bo dovolil obljubljene podpore, če ne bo italijanščina izključljivo podučni jezik v tej šoli. (Jako liberalno! na desnici.)

Če tržaški mestni zbor prodré s svojo zahtevo, česar se bojimo po zadnjih dokazih gospoda naučnega ministra,

bodo južne slovanske dežele brez obrtne šole, kakor poprej. Tržaška šola bo slovanski mladini zaprta, ker ne bo znala podučnega jezika. Slovanski mladini je skoraj vse jedno, je li podučni jezik v šoli italijanski ali kitajski. (Velika veselost na desnici.) Nova državna obrtna šola bo imela v tem slučaji le za italijansko prebivalstvo pravo vrednost. Treba mu je le še to doseči, da se ustanovi italijansko vseučilišče z vsemi mogočimi fakultetami, za kar je uže prosil tržaški mestni zbor in v seji 7. dné t. m. za potrebno poslopje tudi dovolil 600.000 gold. (Čujte! čujte! na desnici. — Saj je to lepo! na levici.) Če pa v resnici koristi državi vedno zatiranje in zanemarjenje slovanskega prebivalstva na Primorskem, in ne morda mnogo škoduje, o tem nas poduči bodočnost, gospôda moja.

Odvračamo od sebe vso odgovornost za prihodnje tržaške razmere. Ako pojde tako naprej, zginili bodo sicer najprvo Slovenci v Trstu, toda, gospôda moja, nikar se ne várajte: Nemci pojdejo kmalu za njimi! (Prav dobro! na desnici.)

Razmere, katere sem popisal, tirjajo resno pozornost, in gospod naučni minister ima tukaj jako široko in hvaležno polje, da pokaže svojo strogost. (Prav dobro! in veselost na desnici.)

Žalibog smo včeraj in danes slišali od gospoda ministra take besede, da imamo malo upanja boljše prihodnosti. Zdi se mi, da bodo naše tožbe in opomini utihnili brez vspeha ob njegovih ušesih, kakor pri njegovih prednikih. To tembolj obžalujemo, ker so nas prej s tem tolažili, da so naše tirjatve od tega odvisne, kako se obnese poskus na Kranjskem. Gospod minister je moral v budgetnem odseku priznati, da se je obnesel poskus na Kranjskem, in da je vspeh povoljen. Iz tega bi morali sklepati, da se bodo tudi v drugih deželah izpolnile želje slovenskega prebivalstva, toda slišali smo le ugovore in izgovore. (Prav dobro! na desnici.) V vsakdanjem življenji se človek navadno izgovarja, kedar noče ničesa storiti. (Prav res! na desnici.)

In vendar ne tirjamo nobenih koncesij (pravičnost! na desnici), mi prosimo le svojo pravico. Ne želimo druzega, kakor da se tako vravná ljudska šola za slovenske otroke, kakor je vravnana za nemške in italijanske otroke, to je: slovenski materini jezik naj bo za-nje edini podučni jezik. (Konec prih.)

Mnogovrstne novice.

* **Blizo 200 romarjev utonilo.** Dne 18. t. m. hotela se je pri Paks-u čez Donavo prepeljati dolga procesija romarjev, kateri na čelu je bil opat Spiesz, da bi se podali v Kalocso. Pa, kakor se je brod odmaknil od brega, potopil se je takoj, očividno zato, ker je bil trohnel in preobložen. Izmed onih, ki so padli v globoko vodo, rešenih je bilo 127. Do nedelje zjutraj 10. ure izlekli so iz vode 101 mrtvih utonjencev, 87 oseb pa se še pogreša. — Vedno se še nahajajo utonjenci v vodi. Žalost prizadetih rodbin, ki so tako nenadoma zapuščeni, je velika, iz ene hiše utonila je vsa rodbina, stari oče utonil je s tremi mladimi sinovi. — Ves prizadet kraj je potrt od velikanske nesreče. Minister notranjih zadev dal si je o nesreči na drobno poročati ter je ukazal prizadetim rešenim deliti podpore.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — **Matice slovenske hišo** v Ljubljani na Bregu štev. 8 kupil je, kakor piše „L. Z.“, odvetnik dr. Tavčar.

— **Umrl je** gosp. Anton Zorc, župnik v Mokronogu, dne 14. t. m. Zemljica mu lahka!

— **Odbor čitalnice postojnske** vabi društvenike in pa rodoljube Notranjske sploh v razgovor, ki bode dne 26. t. m. popoludne ob 4. uri v Postojni v gostilni g. M. Vičiča, da se sklenejo primerne priprave za sprejem českih Sokolcev; tje dospe v prvi polovici meseca avgusta.

— **Po Hrpeljski železnici** peljal se je prvi vlak za poskušnjo dne 15. t. m. Pri tej vožnji za poskušnjo bili so navzoči trgovinsko-tehniški uradniki in se je vožnja vršila brez zaprek. Tudi zvezna proga v Trstu do postaje južne železnice je skoraj gotova tako, da se bode slovesno odtvorjenje dne 30. junija t. l. v navzočosti trgovinskega ministra marquisa Bacquehema mogla vršiti brez zapreke. — Pri tej priliki so si Tržačani prizadevali, vodstvo železniškega prometa dobiti s Pulja v Trst, kar se jim pa do sedaj še ni posrečilo.

— **Enketa zavoljo konverzije kranjskega zemljiško-obveznega dolga** zbrala se je na poziv deželnega odbora minuli petek dne 17. t. m, pri deželnem odboru. Vdeležili so se tega posvetovanja v Ljubljani bivajoči deželni poslanci, dalje baron Schwegel in pa Em. Mayer in J. Luckmann. Po naznanilu onega, kar se je dosedaj storilo od strani deželnega odbora, vršilo se je posvetovanje o daljnih potrebnih korakih. V ta namen izvolil se je odsek čveterih členov, ki se bode imel pečati s tem vprašanjem.

— **Iz leta 1848** prijavlja „L. Z.“ prošnjo dunajskih Slovencev do tedanjega kranjskega deželnega zastopa, v kateri se pred vsem naglaša, da se naše „slovansko“ ljudstvo ne sme potujčevati, temveč, da se morajo njegove lastne, žalibog zanemarjene moči razvijati in ojačevati, zato se prosi, naj se ne stavijo nikakoršne zapreke, ne stavijo združenju pisave in jezika z raztresenimi slovenskimi brati. Samo po tej poti moremo se razvijati. Prizadevanje pa poptujčevati (Entnationalisirung) je — — nečastno za onega, ki to pospešuje in neusmiljeno za žrtvo izbran narod. Konečno se našteje še 8 toček, katere naj deželni zastop priporoča pri vladarju, med temi: 1. zagotovljenje slovenske narodnosti na Kranjskem, Primorskem ter slovenskih okrajih Štajerske in Koroške, — slovenščino v šolah, da se razglašajo postave tudi v slovenščini in da se v uradih namestijo tudi slovenščine po vsem vešči možje.

Ta prošnja pisana je na Dunaji dne 29. marca leta 1848 in podpisani so: dr. Dollenz, L. Perona, Fr. vitez Gariboldi, profesor Jenko, dr. Füster, L. Toman, dr. Fr. Miklošič, dr. Skedl, dr. J. Supanz, dr. Martinak, Rudolf baron Rechbach, F. vit. Pagliarucci in „doktorand" Karol Dežman. — Današnji kolovodja ljubljanskih nemškutarjev je pač uže pozabil — na Dežmana iz leta 1848 in še do leta 1861.

— **Bivši trgovinski minister baron Pino** praznuje dne 1. julija v Velikovcu v ožjem krogu svoje rodbine srebrno poroko svojo in se vrne dne 4. julija nazaj preko Dunaja.

— **Gospod V. Jevniker**, predsednik okrožne sodnije novomeške, praznuje dne 25. junija štiridesetletnico svojega službovanja. Gotovo dojde jubilantu, ki je bil v Ljubljani delj časa predstojnik c. kr. mestno-delegirane okrajne sodnije in je rojen Ljubljančan, mnogo čestitk povodom lepe svečanosti.

— **Osebne vesti.** Gosp. Fr. Pfeifer imenovan je za nadsvetovalca, g. R. Kastelic pa za svetovalca pri računovodskem oddelku c. kr. deželne vlade v Ljubljani.

— **Nov slovenski doktor.** Minulo soboto bil je na vseučilišču dunajskem promoviran za doktorja prava pravni praktikant pri deželni sodniji ljubljanski gospod Dragotin Treo.

— **Vojvoda meklenburški**, o katerem smo zadnjič poročali, da je v Konjicah na grajščini svojega tasta kneza H. Windisch-Grätza nevarno zbolel, prebolel je srečno, mati njegova vojvodica Meklenburška vrnila se je uže domu in vojvoda sam zapustil bode v nekoliko dneh posteljo.

— **Profesor Binder** peljal je dne 12. t. m. svoje nemške turnarje v Zagorje, da so se tam zopet bratili s tamošnjo krajno skupino nemškega „Schulvereina". Navzoč je bil tudi c. kr. okrajni glavar litijski g. Gril in zanimivo je, da je v tem slučaju nemški profesor skušal konfiscirati c. kr. okrajnega glavarja, češ, da se je uže v Kočevji kazal nemškemu „Schulvereinu" posebno prijaznega. — Nemški Binder se je sicer nekaj zmotil, ker glavar Gril ni bil nikdar v Kočevji, — pomenljivo je pa, da ti gospodje uže vsakega smatrajo za svojega pristaša, ako dopušča „Gut Heil"-anje, ker to hude Nemce tako veseli.

— **Šišenska čitalnica** priredi v nedeljo dne 26. junija 1887 „spomladansko veselico" na vrtu Koslerjeve pivarne. Pri veselici svira skupna vojaška godba c. kr. peš-polka baron Kuhn št. 17. — Red veselici je: Petje, godba, streljanje in kegljanje za dobitke in različne ljudske zabave. — Začetek veselici je ob pol 4. uri popoludne. — Vstopnina 20 kr., otroci plačajo 10 kr. Društveniki šišenske čitalnice so prosti. — K obilni vdeležbi vabi najuljudneje odbor.

— **Vabilo.** „Pedagogiško društvo" v Krškem bode imelo letošnji občni zbor v četrtek dné 30. junija t. l. ob 2. uri popoludné na gostilničnem vrtu gosp. Gregoriča v Krškem. — Spored: 1. Poročilo o društvenem delovanji preteklega društvenega leta. 2. Pregled letnega računa. 3. Volitev treh pregledovalcev računov. 4. Volitev sedmih udov v društveno vodstvo (odbor). 5. Določitev letnega prineska za prave in podporne ude. 6. Določitev gledé „Pedagogiškega letnika". 7. Predavanje deželnega potovalnega učitelja in tajnika c. kr. kmetijske družbe gosp. Gust. Pirca: „Kako je šolski vrt urediti in obdelavati." 8. Nasveti. — Zaradi velike važnosti tega zborovanja vabijo se vsi pravi in podporni udje, kakor tudi vsi drugi prijatelji šolstva in napredka k mnogobrojni udeležbi.

Odbor „Pedagogiškega društva"
v Krškem.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ministerstvo notranjih zadev se je dunajskemu mestu nasproti pokazalo v dveh slučajih izredno radodarno; odvzelo je namreč mestu dolžnost, graditi še četrto bolnišnico, ter je obljubilo to storiti na državne stroške. Dalje prepustilo je polovico dohodkov od zastavnice mestu ter mu za dobo od leta 1853 do 1859 onih dohodkov povrnilo 130 000 gold. Gotovo bo ta moder korak usta zamašil onim, ki vedno kričijo, kako Dunaj hira.

Uradni časniki naznanjajo spored za svečanosti, ki se bodo vršile za čas trodnevnega bivanja cesarjevega v Pulju.

Cesar dospé po tej vredbi v spremstvu nadvojvoda Karola Ludovika v Pulj dne 4. julija ob 6. uri zjutraj, kjer ga bode pozdravljal grom topov iz vseh trdnjav in iz vojnih brodov v tamošnjem pritišji. Posebni dvorni vlak vstavi se pred državno hišo na Rivi, kjer cesar stopi iz vagona ter ga pozdravijo poveljnik mornarice, baron Sterneck, admiral pritišja, bar. Pitner in pa cesarski namestnik Primorske baron Pretis.

Po sprejemu odpelje se cesar v vozu na vadišče mornariške kosarne, kjer ga bode v paradi pričakovalo vse vojaštvo tamošnje garnizije in pa šolskih brodov. Po pregledu vojništva odpelje se cesar dalje v St. Daniel, najnovejši največji trdnjavi na suhem ter se po ogledu trdnjave prepelje na okrašenem čolnu k brodu „Miramar", ter se tukaj nastani. Ta večer bode se mesto z areno praznično razsvetlilo, na morji pa bode brzo brodenje v čolnih.

Drugo jutro zapusti eskadra mornarice Pulj in cesar spremlja jo na brodu „Miramar", vojno brodovje vršilo bode na širokem morji svoje vaje ter se bode v teku dneva skušalo približati suhi zemlji, kjer bode vojna na suhem skušala to zabraniti. Ponoči poskusil se bode bržčas naskok torpedovskih čolnov na skupino vojnih brodov, katera bode prenočila pri „Fazani".

Dne 6. julija ob 10. uri dopoludne pa se bode slovesno v morje spustila nova vojna barka „Cesarjevič, nadvojvoda Rudolf", za kar se delajo uže velikanske priprave. Ono debelo in več tisuč metrov dolgo vrv, katera ima seni skupaj držati, po katerih težki brod v morje drči, izdeluje 400 delavcev uže več dni, enako

pripravljajo se prostori za povabljene goste. Tistega dne zvečer ob 7. uri zapusti cesar zopet Pulj.

Cesarico, ki je kumica novododelanemu brodu, nadomestuje nadvojvodica Marija Terezija, soproga tudi navzočega nadvojvoda Karola Ludovika.

Hrvatska. — Volilna borba bila je huda, a ne krvava, kakor na Ogerskem. Vlada je odstavila celo župana Zagrebškega, dvornega svetovalca, tedaj gotovo ne prekucuha — za to, ker je prevzel kandidaturo za Zagreb in vspeh bil je res na — strani vlade, ta zmagala je namreč tukaj z vsemi tremi svojimi kandidati. — Izid vseh volitev sicer še ni znan, ker so se tri volitve ustavile zarad „nerednosti"; pri eni drugi izvršeni pa tudi konečni izid še ni znan, vendar pa kaže izid uže sedaj podobo prihodnjega zbora, in to kot velik napredek sedajne vlade in nji vdane stranke z imenom „narodne" stranke. Ta stranka pomnožila je število svojih pristašev na 86, Starčevičani skrčili so se na 9, neodvisna stranka na 7, središče šteje samo 2 člena in dva izvoljenca sta prostaka, ki ne pripadata k nobeni stranki. V treh okrajih bile so volitve ustavljene in izid ene volitve še ni znan.

Iz zanesljivih virov se čuje, da bode novoizvoljeni deželni zbor sklican sredi julija v kratko zasedanje, da voli svoje člene za ogerski državni zbor. Govori se, da ima „Hrvatska", glasilo pravne stranke (Starčevič-eve) v kratkem prenehati. — Po gosto imeli smo priliko izreči se zoper marsikaj, kar je vkrenila na Hrvatskem sedaj vladajoča „narodna" stranka, izrekoma je opravilni red hrvatskega deželnega zbora pravo strašilo za vse ustavno vladane narode, nasproti je pa prav gotovo, da je k sedajni zmagi vladine stranke pripomoglo najbolj vrtoglavo divjanje Starčevičanov.

Ogerska. — Volitve za ogerski državni zbor, ki se vrše te dni kažejo tudi, da bode vladna Tisza-ova stranka sijajno zmagovala. Do sedaj izvoljenih je 235 liberalcev (pristašev vladinih), dalje 39 pristašev zmerne opozicije, 64 neodvisnih, 10 protisemitov, 9 narodnih Saksonov, 7 pa takih, ki ne spadajo k nobeni stranki. Liberalci pridobili so 49 okrajev, zgubili pa so jih 25. Povsod vdeleževalo se je ljudstvo volitev jako živahno. — Dobro znači način volitev ogerskih telegram s Požuna z dne 20. t. m.: Mesto Duna-Szerdahely gori od včeraj na vseh vogalih. Zažgali so ga protisemiti. Novoizvoljeni poslanec Szabo pokleknil je na javni cesti in je na zastavo, katero je saboj prinesel, prisegel, pogin vsem semitom (židom). Pristaši njegovi prisegli so z njim skupaj. Do sedaj pogorelo je 80 hiš, 120 rodbin moglo je le s silo rešiti golo življenje. Dve kompaniji pompijerev bliža se po mostovih na brodeh proti Szöny-u, da bi od tam sem pomagali.

O velikem potopu romarjev na Donavi telegrafira se z Pešta: Po avtentičnem poročilu rešenih je 122 oseb, število vtopljencev znaša 209, od katerih 89 še ni najdenih.

Ministerska prememba na Srbskem je madjarom silno za nohte zlezla. Do sedaj mogli so se ponašati, da so prav za prav oni gospodarili na Srbskem, oni pritišali so za čas srbsko-bolgarske vojske do tega, da se je zastopnik avstrijski zagrozil nasproti Bolgarom, da nalete na avstrijsko vojno, ako še dalje slede srbski vojni. — Sedaj žugajo, da priobčijo v priličnem času dokaze, da je to ministersko premembo prouzročil ruski vpliv, ter pravijo, da naj le poskusi nova vlada čez srbske meje segati s svojim vplivom proti interesom Avstrijsko-Ogerske, jim bodo takoj stopili na prste. Ruska bode sicer porabljala memo grede Srbsko za svoje namene, toda branilo je ne bode.

Česka. — Češki državni poslanci potujejo po svojih volilnih okrajih, ter poročajo o svojem delovanji, povsod in večinoma soglasno izražuje se poslancem zaupanje, povsod pa sijajne zaupnice skupini českih poslancev, českemu klubu in pa njegovemu načelniku dr. Rieger-ju. Pogajanje med Čehi in Nemci, ki se je z novega pričelo povodom razpisanih dopolnilnih volitev za deželni zbor, ostalo bode očividno brez vspeha, akoravno se Čehi Nemcem približujejo z neprikrito prijaznostjo. Nemci na Českem so bili pač predolgo navajeni, prav za prav razvajeni gospodovati in tlačiti druge, zato jim ne more do srca pogajanje na podlagi enakih pravic za Čehe in Nemce.

Nemška. — Zdravje cesarjevo se boljša, knez Bismark pa še ni okreval, temveč je bolezen njegova še dalje tako huda, da se ne more preseliti na deželo, kakor bi to bilo za zboljšanje zdravja njegovega priporočati.

Minuli teden obsodili so delegirani porotniki v Lipsiji one zarad veleizdajstva zatožene Alzačane, ki so imeli zvezo s tako zvano „patriotično ligo". Zatožencev obsojena sta bila samo dva in tudi ta dva primeroma ne hudo kaznovana, eden namreč na eno leto, eden na 6 mesecev ječe na trdnjavi. — Vsa postopanja Nemške proti Alzaciji in Lotaringiji je tako, da se po pravici trdi: Nemška si te dve francoski deželi vnovič privojskava. Vsakega tamošnjega prebivalca, ki se noče brezpogojno podvreči nemški oblasti, iztirajo Nemci iz dežele, imetje njegovo pa pride na prodaj in Bismark skrbi za to, da pride v roke trdega Nemca.

Najnovejše vesti.

Z Dunaja. — Odtvorjenje Herpeljske železnice preložilo se je na 5. dan julija. Dunajski neuradni listi trdijo, da se državni zbor skliče meseca septembra za 4 tedne, potem zborujejo dalje časa delegacije, ker jim doide več važnih predlogov in meseca decembra deželni zbori. januarija prihodnjega leta pa državni zbor.

Ogerska. — Od grozovitosti zadnjih volitev poroča se z Matersdorfa, kjer je čisto židovska občina, da so protisemiti s silo vstavljali se volitvi liberalnega kandidata, ki se je vršila minulo soboto. Žandarji imeli so skrbeti za red, pa ljudstvo jih ni poslušalo; na enkrat vstreli nekdo izmed množice na žandarja, ki omahne, potem pa so tudi žandarji streljali med množico, vsled tega bilo je 5 ljudi pri priči mrtvih, 20 pa teško ranjenih. Še le po tem se je ljudstvo razšlo, volitev pa je bila po takih grozovitostih ustavljena.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.